

УДК 346.543

Товт Т.Й.,
к.е.н., ст. викладач кафедри менеджменту
та управління економічними процесами
Мукачівський державний університет

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Як свідчить досвід господарювання, промислові підприємства, які володіють певним інноваційним потенціалом, можуть втратити фінансову стійкість, права власності на майно і конкурентоспроможність через нераціональні рішення щодо участі в інноваційних проєктах, зокрема через неефективне управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над дослідженням проблем інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності працювали такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як О.І. Волков, М.П. Денисенко, С.В. Князь, О.Є. Кузьмін, Л.І. Михайлова, М. Хучек та ін. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій, їхнє наукове та практичне значення, окремі питання щодо управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності промислових підприємств вимагають подальшого дослідження та нових підходів.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення особливостей управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємств на основі функціонального підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю являє собою багатовекторну систему керування інноваційними процесами, прийняття управлінських рішень, планування, організацію, мотивацію, контроль та використання знань, вмінь, навиків і досвіду для координації діяльності кадрів, раціонального використання ресурсів та досягнення поставленої мети [1].

Управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства реалізується через загальні функції менеджменту.

Планування є функцією і, одночасно, етапом управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства. Функція планування здійснюється керівниками підприємства через систему стратегічного і поточного планування, у формі розроблення грамотної, обґрунтованої, реальної до застосування документації. Вона має відображати стратегію інноваційного розвитку підприємства, яка розроблена на підставі проведення зовнішнього і внутрішнього аналізу чинників економічного, правового та іншого характеру.

Стратегічний план інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності складається на основі концепції інноваційного розвитку підприємства. Він конкретизує наміри власників підприємства щодо реалізації концепції його розвитку. Стратегія інвестиційного забезпечення є сукупністю довгострокових цілей інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Вона є частиною загальної стратегії розвитку підприємства [2]. Основними етапами процесу розроблення стратегії інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства є: визначення загальної періоду формування стратегії; дослідження чинників зовнішнього середовища і кон'юнктури ринку; формування стратегічних цілей діяльності підприємства; конкретизація цільових показників стратегії за періодами її реалізації; розроблення інвестиційної політики за окремими аспектами інноваційної діяльності; розроблення системи організаційно-економічних заходів із забезпечення реалізації стратегії інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства; оцінювання розробленої інвестиційної стратегії [2].

Керівники середнього рівня управління (заступники директора підприємства, головний бухгалтер) займаються тактичним плануванням, тобто розробляють плани, в яких конкретизують як протягом поточного звітного року реалізувати завдання, поставлені топ-менеджерами. Оцінка рівня підготовки цієї документації значною мірою залежить від того, наскільки розвиненою є на підприємстві система моніторингу ринкової кон'юнктури, зокрема система внутрішнього контролю, адже саме вона забезпечує виконання річних, кварталних, місячних і декадних планів, які доводяться до підлеглих наказами, розпорядженнями тощо. Актуальність показників і заходів, які відображені у документації цього рівня, залежать від дієвості системи моніторингу зовнішнього середовища та професійності кадрів, які його здійснюють, а виконання планів – від розвиненості системи внутрішнього контролю підприємства.

На низовому рівні управління (начальники відділів інноваційного розвитку, наукових лабораторій, цехів експериментального виробництва продуктів і технологій та ін.) функція планування реалізується через детальні плани виконання конкретних завдань, які доводять до них керівники вищих рівнів управління. Реальність виконання показників, що закладені у документації цього рівня, значною мірою залежить від чіткості формулювання завдань, забезпеченості робочих місць необхідними засобами і предметами праці.

Наявність системи різного рівня планів на підприємстві знижує ризик для наявних і потенційних інвесторів. Варто зауважити, що в сучасних умовах потенційні інвестори вимагають від підприємств, які претендують на інвестиційні ресурси, різноманітну аналітичну інформацію. При цьому діючи на підприємстві плани стратегічного і поточного розвитку інноваційної діяльності є досить об'єктивними джерелами інформації. Підприємства, які активно працюють у напрямі дослідження власних проблем, пошуку шляхів їх розв'язання, мають незрівнянно більші шанси отримати інвестиції для розвитку своєї інноваційної діяльності, ніж інші. У процесі підготовки заходів із вибору і обґрунтування шляхів подолання власних проблем на підприємстві відбувається удосконалення системи обліку і контролю використання матеріальних, трудових та інтелектуальних ресурсів. У результаті для потенційного інвестора ризик інвестування у розвиток інноваційної діяльності такого підприємства знижується [3, с.190-199].

В управлінні підприємством функція організування проявляється у забезпеченні взаємодії між суб'єктами інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства, впровадженні менеджерами сукупності конкретних організаційних заходів, які спрямовані на забезпечення належних умов реалізації загальної стратегії розвитку і стратегії інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства зокрема.

Мотивування як функція та етап управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства передбачає розроблення та реалізацію механізму впливу на працівників у напрямі забезпечення належного виконання ними своїх посадових обов'язків. Наявність такого механізму знижує ризики потенційних і наявних інвесторів та кредиторів. Завданням мотивування працівників є усунення їх байдужого ставлення до реалізації цілей підприємства, сприяння вихованню усвідомлення цілісності працівника з підприємством для того, щоб він відчував нерозривність власних цілей із цілями організації. Це повинно усунути ситуаційне ставлення працівників до виконання своїх обов'язків, забезпечити постійне зацікавлення у результатах діяльності. Отже, ефективність механізму мотивації працівників визначається рівнем реалізації цілей працівників і цілей підприємства загалом, оскільки управління людськими ресурсами пронизує усі аспекти діяльності підприємства і впливає на ефективність інших систем управління (управління постачанням, виробництвом, збутом, фінансами тощо) [4].

Одним із етапів управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства є контроль. Функція контролю є важливою як на етапі формування інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства, так і на етапі його використання. Значення цієї функції впливає з визначення самого поняття "контроль" як виду управлінської діяльності, за допомогою якого керівники організації виявляють, наскільки правильні їх рішення, наскільки ретельно підлегли виконують ці рішення, а також визначення напрямів здійснення коректив. Основним завданням контролю є забезпечення досягнення цілей підприємства [5].

Об'єктивність управлінських рішень в управлінні інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства значною мірою залежить від ефективності його інформаційної системи управління. Найважливішими її складовими є підсистеми обліку та звітності. Ефективність системи інформаційного забезпечення підприємства оцінюється швидкістю і своєчасністю акумулювання, оброблення і розповсюдження інформації, її повнотою, достовірністю та об'єктивністю. Названі критерії характеризують інформацію, яка необхідна для прийняття управлінських рішень. Для отримання такої інформації виняткове значення має рівень організації моніторингу діяльності підприємства, зокрема моніторингу руху інвестиційних ресурсів. Моніторинг за сутністю є сукупністю етапів поточного контролю господарських процесів. Його дієвість значною мірою залежить від використовуваних методів і джерел отримання інформації [6, с. 223-229].

Ефективність системи моніторингу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства залежить від якісної побудови комунікаційних каналів. Основними завданнями комунікаційного процесу є забезпечення повноти і адекватності сприйняття інформації суб'єктами інноваційної діяльності та оперативності контролю інформаційних потоків.

В підсумку слід зауважити, що сукупність об'єктів поточного контролю, методів і джерел отримання інформації, управлінських рішень, методів регулювання є системою моніторингу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Моніторинг реалізується шляхом акумулювання та оброблення інформації про об'єкт моніторингу; прийняття управлінських рішень; здійснення контролю за їх виконанням і коректування ходу виконання рішень. Завершується моніторинг аналізом його ефективності [6, с. 223-229].

Одним із наскрізних елементів управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства є регулювання. Як відомо, регулювання – це загальна функція управління, що забезпечує функціонування та розвиток явищ і процесів у межах заданих кількісно-якісних параметрів [7, с. 170-171]. За дослідженням О. Кузьміна, регулювання – це управлінський важіль, який є складником планування, організування, мотивування та контролювання. Наприклад, після контролю здійснюється зворотний зв'язок з метою усунення вад, відхилень, збоїв тощо, який і виконує завдання регулювання, а в процесі стратегічного планування після встановлення місії і цілей організації, вибору і реалізації стратегії здійснюється оцінка розробленої стратегії шляхом її зіставлення з місією організації [8, с. 26].

Висновки з даного дослідження. Таким чином, управління інвестиційним забезпеченням інноваційної діяльності підприємства реалізується через планування, організацію, мотивацію, контроль та регулювання з метою раціонального використання ресурсів і забезпечення досягнення визначених цілей.

Література

1. Економіка й організація інноваційної діяльності: підручник / За ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. – К. : ВД “Професіонал”, 2004. – 960 с.
2. Хучек М. Инновации на предприятиях и их внедрение / М. Хучек. – М. : Луч, 1992. – 148 с.
3. Фльорко В. А. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: проблеми врахування ризику і зниження його рівня / В. А. Фльорко // Регіональна економіка. – 2003. – № 4. – С. 190-199.
4. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія / За ред. М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2008. – 1050 с.
5. Економіка та менеджмент: навчально-прикладний посібник / За наук. ред. О.Є. Кузьміна. – Львів: Вид-во ДУ “Львівська політехніка”, 1996. – С. 419.
6. Князь С.В. Моніторинг інвестиційних та інноваційних процесів / С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді, В.А. Фльорко // Вісник НУ “Львівська політехніка”: Логістика. – Львів: Вид-во НУ “Львівська політехніка”. – 2003. – Вип. 469. – С. 223-229.
7. Економічна енциклопедія. У 3-х томах. Т. 3 [Текст] / [відп. ред. С.В. Мочерний]. – К. : ВЦ “Академія”, 2002. – С. 170-171.
8. Кузьмін О.Є. Сучасний менеджмент: навчально-прикладний посібник / О.Є. Кузьмін. – Львів: Вид-во “Центр Європи”, 1995. – С. 26.

УДК 338.1:332.14

Солодуха О.В.,
викладач кафедри економіки та управління
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Однією з невід’ємних ознак ринкової економіки будь-якої країни є орієнтація бізнес-структур на ринковий попит та підтримання високого рівня конкурентоспроможності. Такі орієнтири вимагають, в свою чергу, від керівників організацій високого рівня професійної компетенції та відповідних ділових якостей, що не завжди можливо без сторонньої допомоги та незалежного професійного підходу. Тому за обставин надскладного конкурентного середовища сьогодення управлінський консалтинг може розглядатись як інструмент, який здатен компенсувати недостатні якості менеджменту фірми та забезпечити адекватну конкурентоспроможність підприємству.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань конкурентоспроможності присвячено безліч праць як закордонних, так і вітчизняних науковців (М. Портер, Ф. Котлер, Є. Хекпіер, Р. Фатхутдінов, Д. Юданов). Питання управлінського консалтингу з урахуванням української специфіки середовища активно вивчають А. Кононюк [4], Е. Кузнецов [6], Ф. Хміль [9], С. Цимбалюк. Особливо актуальними в контексті даного дослідження є думки Е. Кузнецова, який досліджує проблеми якісної взаємодії науки та практики менеджменту крізь площину консалтингу, а також С. Цимбалюк, яка сформулювала концептуальні підходи щодо визначення конкурентоспроможності управлінського персоналу.

Більшість закордонних дослідників вважають, що для великої кількості розвинених країн в світі саме продукти консалтингу як виду інтелектуальної праці та активна участь консалтингу як сектору бізнесу в господарському комплексі забезпечують державі економічні переваги та сталий конкурентний розвиток на ринку. Проте за умов сьогодення як на мікро-, так і на макрорівні економічної системи залишається актуальним аналіз механізмів трансформації інтелектуальної енергії менеджменту в конкурентоспроможність суб’єктів господарювання. Одним з таких механізмів може бути управлінський консалтинг.

Постановка завдання. Мета статті - обґрунтування ідеї, що саме управлінській консалтинг може виступати в якості механізму раціоналізації професійних зусиль менеджменту для забезпечення конкурентоспроможності ділового підприємства в умовах бізнесу початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні досить велика частка українських керівників характеризується недостатнім рівнем підготовки аби власними силами довгий час